

PROTOCOL AANPAK KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD / MELDCODE MET AFWEGINGSKADER - ONDERWIJS

Stappenplan Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Schematische weergave van het Protocol Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld.

*'Wees open en transparant'
'Weeg de mening van het kind mee'
'Doe het nooit alleen'*

1. Signalen in kaart brengen

Verzamel aanwijzingen die vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld onderbouwen of weerleggen

Degene die de signalen ontvangt noteert deze in Parnassys.

Leerkracht direct betrekken.

Indien direct handelen noodzakelijk lijkt, direct overleg door leerkracht met gedragswetenschapper en/of maatschappelijk deskundige.

2. Overleg met collega's

Met deskundigen in de organisatie (onderwijs en jeughulp), samenwerkingspartners (gemeente/wijkteam, Jeugdbescherming Gelderland) en zonodig Veilig Thuis (anoniem).

Overleg altijd met een collega én gedragswetenschapper

Overweeg om advies te vragen bij Veilig Thuis en overweeg melding Verwijsindex.

Noteer de overwegingen en besluiten in Parnassys (leerkracht).

3. Gesprek met ouders en leerling

Leg waarnemingen, zorgen en sterke punten, voor aan ouders én kind

Voer als leerkracht het gesprek met ouders, samen met een gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige.

Noteer de overwegingen en besluiten in Parnassys (door gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige).

4. Wegen van informatie

Schat het risico op kindermishandeling in (aard en ernst)

- Heb ik een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
- Heb ik een vermoeden van of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Maak als leerkracht de inschatting samen met de gedragswetenschapper en zonodig de Commissie van Begeleiding.

Noteer de overwegingen en besluiten in Parnassys (door gedragswetenschapper).

De gedragswetenschapper brengt de Commissie van Begeleiding (inclusief regiodirecteur), altijd op de hoogte van deze weging van informatie/inschatting.

5. Beslissen:

1. Is melden bij Veilig Thuis (tel. 0800-2000) noodzakelijk?

- Meld altijd bij acute en/of structurele onveiligheid; en Overleg met Veilig Thuis over vervolgstappen en verdeling verantwoordelijkheden *Gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige*
  - meldt bij Veilig Thuis
  - noteert in Parnassys
  - licht Commissie van Begeleiding (inclusief regiodirecteur) in.

2. Is hulp bieden/organiseren (ook) mogelijk?

- Ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren? en
- Werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp? en
- Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

Besluit wordt genomen in de Commissie van Begeleiding.

Gedragswetenschapper is verantwoordelijk voor deze stap.

Gedragswetenschapper houdt Commissie van Begeleiding op de hoogte en noteert in Parnassys.

6. Evaluatie

Leren en verbeteren

Na afronding van de casus als evaluatiemoment agenderen in een bijeenkomst van de Commissie van Begeleiding.

Formele aspecten bij het protocol

- *Protocol met stappenplan*

Het Protocol Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld - Onderwijs beschrijft wat de onderwijsmedewerker anders of meer kan en moet doen dan bij normale werkzaamheden, als hij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld krijgt. Het stappenplan is een schematische weergave van het Protocol Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld - Onderwijs.

In het protocol is de (verbeterde) meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld opgenomen, waaronder het afwegingskader voor onze beroepsgroep. Onderwijsmedewerkers zijn verplicht om deze te gebruiken. Ook is het protocol opgesteld conform de Richtlijn Kindermishandeling (Richtlijnen jeugdhulp).

Het protocol geeft de onderwijsmedewerker houvast en is voor ouders en kinderen een waarborg dat er zorgvuldig gehandeld wordt.

In de digitale versie van het protocol kun je bij de blauw gekleurde tekst doorklikken naar achtergrondinformatie.

- *Doelgroep: de thuissituatie*

Dit protocol beperkt zich tot kindermishandeling en huiselijk geweld door ouders (daarmee bedoelen we in dit protocol ouders en/of verzorgers) in de thuissituatie. Indien er sprake is van vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld in overige afhankelijkheidsrelaties (bv in de groep, op school) bespreek je dit met een collega en/of een gedragswetenschapper, waarna een handelingsrichtlijn voor de specifieke situatie wordt bepaald.

- *Volgorde*

De stappen in het protocol zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde is niet dwingend. Van belang is om alle stappen op enig moment in het proces te doorlopen.

Indien de situatie vereist dat afgeweken wordt van handelen volgens het protocol, dient dit gemotiveerd te worden in de verslaglegging. In alle stappen van de meldcode is het mogelijk deze af te sluiten, of de meldcode opnieuw op te starten.

- *Termijnen*

Het stappenplan bevat geen termijnen. Het behoort tot de professionaliteit van de onderwijsmedewerker om in te schatten hoe snel hij moet handelen, zoals in de gegeven situatie verantwoord en noodzakelijk is.

- *Verantwoordelijkheid*

Iedere betrokken onderwijsmedewerker levert verantwoord onderwijs en heeft zijn eigen professionele verantwoordelijkheid. De verantwoordelijke leidinggevende is eindverantwoordelijk voor het geboden onderwijs.

Een onderwijsmedewerker handelt altijd in overleg met een collega en/of een gedragswetenschapper. Indien nodig kan ook de Aandachtsfunctionaris Kindermishandeling geraadpleegd worden.

Het bevoegd gezag (bestuur en directie) moet altijd op de hoogte zijn van een melding binnen de Meldcode.

- *Beroepsgeheim en meldrecht bij Veilig Thuis*

Een onderwijsmedewerker heeft een geheimhoudingsplicht, maar in geval van (vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld heeft de onderwijsmedewerker daarnaast het recht om een melding te doen bij Veilig Thuis (Wmo 2015, art 5.2.6). Ook als de ouders van een leerling daar geen toestemming voor geven. Een onderwijsmedewerker mag ook, zonder toestemming van de ouders, op verzoek van Veilig Thuis informatie verstrekken over de betrokkene. Besluitvorming in het kader van dit 'conflict van plichten' vereist een zorgvuldige afweging. Neem dit besluit altijd in overleg met een collega.

- *Strafbare feiten en noodsituaties*

Bij onthulling van strafbare feiten meld je direct bij Veilig Thuis of de politie, aangezien het veilig stellen van bewijs dan belangrijk is. In noodsituaties waarin een slachtoffer onmiddellijk beschermd moet worden tegen acuut gevaar, bel je direct de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Ook dit besluit neem je altijd in overleg met een collega.

Meldnorm: melden bij Veilig Thuis is altijd noodzakelijk:

- Als er sprake is van (een vermoeden van) acute of structurele onveiligheid of een disclosure (zie p.4).
- In alle andere gevallen waarin de onderwijsmedewerker meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) kindermishandeling en/of huiselijk geweld.
- Wanneer de onderwijsmedewerker die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

- *Zorgvuldig rapporteren*

De waarnemingen, acties en besluiten die in dit kader worden ondernomen dienen vastgelegd te worden in het leerlingdossier (Parnassys). Probeer kort en zakelijk te rapporteren en zodanig dat het leesbaar is voor betrokkenen.

Leg vast in Parnassys (bij documenten, als notitie met categorie Meldcode):

- met wie je contact hebt gehad (naam en functie);
- op welke datum; en
- wat er afgesproken is.

Daarbij is het van belang:

- feiten en meningen te onderscheiden;
- duidelijk te vermelden wanneer er sprake is van veronderstellingen/hypothesen;
- als informatie van derden afkomstig is, de bron te vermelden.

Onderwijsmedewerker

Iedereen die binnen de school werkt kan signalen van kindermishandeling waarnemen of horen. Daarom staat in deze meldcode vaak de term onderwijsmedewerker. Belangrijk is om altijd **direct** de leerkracht van het kind te betrekken om van daaruit dit protocol te volgen en de collega, gedragswetenschapper, maatschappelijk deskundige en Commissie van Begeleiding te betrekken zoals aangegeven bij de verschillende stappen.

Protocol Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld / Meldcode met afwegingskader

Vooraf

Kindermishandeling is “elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel” (JW, art.1.1).

Onder deze definitie vallen alle vormen van mishandeling: lichamelijke mishandeling en verwaarlozing, psychische mishandeling en verwaarlozing en seksueel misbruik van kinderen.

Onder kindermishandeling wordt ook verstaan het als kind getuige zijn van huiselijk geweld tussen zijn ouders of tussen andere huisgenoten.

Huiselijk geweld is “lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring (Wmo 2015, art. 1.1.1). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-)partners, gezinsleden, familieleden, huisgenoten of mantelzorgers.”

Onder deze definitie vallen naast (ex-)partnergeweld ook huwelijksdwang, eegerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking, ouderenmishandeling en geweld van kinderen tegen ouders.

Kindermishandeling en huiselijk geweld kan ernstige schade toebrengen aan de lichamelijke, psychische en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en volwassenen.

Onderwijsmedewerkers dragen op basis van hun kennis, ervaring en mogelijkheden een bijzondere en directe verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling, gezondheid en veiligheid van kinderen en volwassenen met wie zij - direct of indirect - beroepshalve in aanraking komen. Zij dragen er dan ook (mede) zorg voor dat kindermishandeling en huiselijk geweld zo spoedig mogelijk stopt en voor kinderen en volwassenen een veilige situatie gecreëerd wordt.

Onderwijsmedewerkers zijn in staat signalen van kinderen en hun omgeving te duiden als mogelijke aanwijzingen voor kindermishandeling of huiselijk geweld en weten vervolgens hoe te handelen.

Hun kennis en deskundigheid hieromtrent houden zij door scholing op peil.

Onderwijsmedewerkers zijn voor een relatief korte periode betrokken bij slachtoffers en plegers van kindermishandeling en huiselijk geweld. De problematiek heeft echter meestal een langdurig karakter. Eerder geweld is de belangrijkste voorspeller voor toekomstig geweld. Een gebeurtenis van kindermishandeling en huiselijk geweld is vrijwel nooit een incident dat op zichzelf staat.

Daarom is het van belang dat situaties van **acute en/of structurele onveiligheid altijd bij Veilig Thuis gemeld** worden, zodat Veilig Thuis signalen over een langere periode van tijd en vanuit verschillende bronnen bij elkaar kan brengen ('radarfunctie').

Acute onveiligheid: daarvan is sprake als een persoon in direct fysiek gevaar verkeert, diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en deze direct bescherming nodig heeft. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding, onderdak). Het kan ook gaan om onnodige toediening van medicijnen of verrichten van onnodige (medische) zorg.

Disclosure (onthulling): daarvan is sprake als slachtoffers uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kin-

dermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Structurele onveiligheid: daarbij is sprake van herhaling of voortduren van een onveilige situatie of geweld. Dit kan zijn een patroon van herhaald geweld, maar ook van permanente tekortkomingen in de geestelijke en/of lichamelijke verzorging van zorgafhankelijke kinderen of volwassenen.

Onderwijsmedewerkers zijn vanuit hun beroepshouding altijd alert op mogelijke signalen van kindermishandeling. In gesprek met ouders en kinderen vragen zij standaard, in neutrale bewoordingen, naar de situatie in het gezin.

De afweging of en hoe een onderwijsmedewerker actie onderneemt is vaak niet eenvoudig. De onderwijsmedewerker ziet signalen, maar hoe ernstig zou het zijn? Rechtvaardigt dit ingrijpen van buitenaf? Hoe kan een onderwijsmedewerker de band met het gezin (ouders en kinderen) zoveel mogelijk in stand houden, hulp organiseren en zonodig tijdig melden?

Met behulp van het [afwegingskader](#) dat specifiek gericht is op onze beroepsuitoefening kan de onderwijsmedewerker het risico op en de aard en ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling wegen en het stelt hen in staat te beoordelen of er sprake is van dusdanig ernstige kindermishandeling of ernstig huiselijk geweld (of een vermoeden daarvan) dat een melding bij Veilig Thuis is aangewezen.

Een onderwijsmedewerker van entrea lindenhout overlegt altijd met een collega en/of gedragswetenschapper (en zonodig aandachtsfunctionaris kindermishandeling) over opmerkelijke zaken bij leerlingen, bespreekt waarnemingen en zorgen met leerlingen en ouders en stemt af met collega's, jeugdhulpverleners van entrea lindenhout, van gemeente/wijkteam, maar mogelijk ook van andere betrokken instellingen.

Dit protocol, waarin de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld met afwegingskader is opgenomen, helpt onderwijsmedewerkers bij het maken van de afwegingen in geval van signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld, zodat zij weten wat zij met een vermoeden aanmoeten, met wie zij dit kunnen bespreken en op welk moment. Ook zijn de afwegingen vastgelegd die de onderwijsmedewerkers ondersteunen om te bepalen of melden bij Veilig Thuis is aangewezen en of hij zelf hulp kan bieden of organiseren. Het protocol levert daarmee een belangrijke bijdrage aan adequate en passende hulp aan kinderen en hun gezinnen.

Participatie van kinderen: structureel waarborgen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Serieus genomen worden en een rol hebben in de besluitvorming kan kinderen helpen herstellen van hun ervaringen en hun gevoel van zelfvertrouwen en controle vergroten. Bovendien zijn kinderen een cruciale gesprekspartner: ze beschikken over onmisbare informatie over hun situatie en kunnen vaak goed meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen.

Onderwijsmedewerkers kunnen alleen een goede inschatting maken van de situatie en de impact daarvan op kinderen als zij de kinderen tenminste zien en spreken en nagaan waar zij behoefte aan hebben. Bovendien kunnen zij zo beter beslissen in het belang van het kind: als kinderen betrokken worden bij beslissingen over hun situatie heeft dat een positieve invloed op het slagen van interventies en op de veiligheid van het kind.

Eergerelateerd geweld

Specifieke vormen van geweld vragen soms een andere aanpak. Indien er sprake is van (een vermoeden van) eergerelateerd geweld is specifieke expertise gewenst en dient altijd een deskundige op dit gebied (bv Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld (LEC EEG), Pharos Expertisecentrum gezondheidsverschillen, Expertise Centrum Samenleving van Bayram Varli of Veilig Thuis) geraadpleegd te worden. Denk hierbij aan een (vermoeden van) gedwongen huwelijk, achter-

lating of eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijke of niet omkeerbare situaties. Zie ook [De Meldcode bij \(vermoedens van\) eerge-relateerd geweld](#) van Movisie.

Neem bij acute bedreiging van de veiligheid direct contact op met de aandachtsfunctionaris eerge-relateerd geweld bij de politie.

Stap 1. Signalen in kaart brengen

Verzamel en leg alle aanwijzingen vast die het vermoeden kunnen onderbouwen of weerleggen

In gesprekken met en observaties van ouders en kinderen is de veiligheid in het gezin altijd een aandachtspunt. Breng de gedragingen, fysieke kenmerken en risicofactoren die een signaal kunnen zijn voor kindermishandeling en huiselijk geweld in kaart en vraag naar mogelijke verklaringen. Het gaat daarbij om signalen van kinderen, (beide) ouders en omgeving (sociale netwerk). Inventariseer zowel zorgpunten (risicofactoren) als sterke punten (beschermende factoren). Probeer aan de hand van informatie uit diverse bronnen (dossier, gesprek, observatie, vragenlijsten/checklists) een totaalbeeld van de situatie te krijgen. Kijk daarbij naar toekomstige risico's op kindermishandeling en huiselijk geweld en naar de actuele bedreigingen in de veiligheid of de ontwikkeling van de jeugdige.

Hulpmiddelen die je kunt gebruiken:

- Checklist Veiligheid Kind of Checklist Veiligheid - jongere (vanaf 14 jaar) of de LIRIK (documenten in Care4)
  - De drie Kolommen of de Drie Huizen (Tools Signs of Safety: zie intranet bij Veiligheid)
  - Signalen van kindermishandeling NJi: [0-4 jaar](#), [4-12 jaar](#), [12-18 jaar](#).
  - Risicofactoren en Beschermende factoren: [Richtlijn Kindermishandeling](#)
- Leg de bevindingen zo feitelijk en volledig mogelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie meldcode; door degene die de signalen heeft gekregen).

Als een kind of ouders zelf vertellen over mishandeling (disclosure/onthulling), betekent dit vaak dat zij een acute crisis ervaren en kind of ouder vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Neem dan direct contact op met Veilig Thuis om gezamenlijk vervolgstappen te bepalen. Doe dit altijd samen met gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige Wees hierover eerlijk en helder naar kind of ouders toe.

Bespreek met kind en ouders de mogelijkheden om tot een oplossing te komen. Ga na of de ouders bereid en in staat zijn om hulp te aanvaarden die de risico's beheersbaar houden.

Kindcheck

De Kindcheck, onderdeel van de meldcode, is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeert die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Daarnaast geldt de Kindcheck voor onderwijsmedewerkers die zich zorgen maken op basis van oudersignalen terwijl er geen kindsignalen zijn. Bijvoorbeeld bij volwassenen met ernstige psychische problemen of drugs- of alcoholverslaving, of bij ouders die een partner hebben die geweld gebruikt.

Ga in deze gevallen in een gesprek met ouders na of er (nog meer) kinderen bij ouders wonen, wie er voor hen zorgen en of zij veilig zijn.

Voor meer informatie zie: [Handleiding Kindcheck AUGEO](#)

Stap 2. Overleg met collega's en eventueel Veilig Thuis

Bespreek je vermoeden met collega's

Vermoedens ontstaan op basis van signalen die lang niet altijd even duidelijk zijn. Daarom bestaat het risico dat de onderwijsmedewerker de situatie van het kind verkeerd inschat. Omdat het moeilijk is duidelijk te krijgen wat er aan de hand is, kun je het signaal bagatelliseren en er verder geen aandacht aan besteden. Ook is het mogelijk dat je je vastbijt in je vermoedens en alleen nog maar op zoek gaat naar aanwijzingen die je vermoeden kunnen bevestigen. Het is daarom altijd belangrijk om vermoedens met collega's te bespreken, een vorm van intercollegiale toetsing. Doel van dit overleg is om de signalen te duiden en dat vastgesteld wordt: of anderen de waargenomen aanwijzingen her-

kennen, over aanvullende of ontkrachtende aanwijzingen beschikken, en of dit leidt tot het onderbouwen of weerleggen van een vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld. Gedragswetenschappers kunnen medewerkers hierbij adviseren en coachen. Bij knelpunten met betrekking tot de aanpak van kindermishandeling of huiselijk geweld kunnen gedragswetenschappers een aandachtsfunctionaris kindermishandeling raadplegen, in zijn rol als specifiek deskundige collega op dit terrein.

- Overleg met een collega en een gedragswetenschapper
- Leg de overwegingen en besluiten kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode; door degene die de meeste signalen heeft ontvangen en genoteerd).

Handel bij vermoedens of verdenking van kindermishandeling en huiselijke geweld dus nooit alleen. Ga na welke hulpverleners/instanties betrokken zijn bij het gezin. Bijvoorbeeld het gemeente/wijkteam. Vraag dit allereerst na bij de ouders of jeugdige zelf.

Neem contact op met de gezinsvoogd van Jeugdbescherming Gelderland (indien betrokken)

Wanneer er sprake is van een gezagsbeperkende maatregel (OTS) vindt er afstemming plaats met de gezinsvoogd. In overleg met de gezinsvoogd wordt afgesproken wie welke stap onderneemt. Leg de besluiten en afspraken kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode; door degene die contact heeft gehad).

- Overleg met een collega en gedragswetenschapper

Vraag advies bij Veilig Thuis (tel. 0800-2000)

Bij vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld kun je contact opnemen met Veilig Thuis voor advies (anoniem: zonder naam van de leerling te noemen). Veilig Thuis maakt een inschatting van de ernst van de situatie en geeft advies over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met ouders en kinderen over de signalen. Raadpleeg Veilig Thuis ook als je een kind met letsel ziet (vraag naar de vertrouwensarts). Veilig Thuis kan dan verwijzen naar een deskundige op het gebied van letselduiding.

- Overleg met een collega en gedragswetenschapper
- Leg de overwegingen en besluiten kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode; door degene die contact heeft gehad) .

Melding in de Verwijsindex Risicjongeren

Overweeg of melding in de Verwijsindex Risicjongeren nodig is om na te gaan welke andere instanties betrokken zijn bij het gezin, met als doel te komen tot een gezamenlijke aanpak c.q. afstemming van de hulp.

- Overleg met een collega en gedragswetenschapper. De gedragswetenschapper voert de melding in de verwijsindex uit.
- Meld aan ouders dat je de leerling gaat melden in de Verwijsindex
- Leg in het leerlingdossier vast dat je leerling gemeld hebt in de Verwijsindex Risicjongeren.(in Parnassys, notitie Meldcode; door degene die ouders heeft ingelicht.

Stap 3.   Gesprek met de ouders en de leerling

Leg de waarnemingen, zorgen en sterke punten, voor aan het kind en de ouders

Uitgangspunt is om in openheid de zorgen en te ondernemen stappen te bespreken met de ouders en de leerling.

Bespreek samen met de gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige met de ouders ([zie: NJi Stoppen en helpen: Gesprek met de ouders, par. 4.3](#)) zo mogelijk de aspecten van (on)veiligheid: de aanwijzingen en signalen van kindermishandeling in de vorm van concrete waarnemingen, dingen

die opvallen en aanleiding geven tot zorg over het kind en de mogelijke hulpbronnen. Nodig hen uit daarop te reageren. De mogelijke relatie met onveiligheid en ontwikkelingsbedreigingen in de thuissituatie zal expliciet aan de orde moeten komen.

Je kunt in aanvulling op stap 1 de zorgpunten en sterke punten met ouders in kaart brengen, bijvoorbeeld m.b.v. De Drie Kolommen (Tools Signs of Safety). Gebruik daarbij indien nodig de Checklist Veiligheid Kind, Checklist Veiligheid jongere (vanaf 14 jaar) of LIRIK.

Voer ook altijd een gesprek (of meerdere) met het kind ([zie NJi Stoppen en helpen: Praten met kinderen, par. 4.4](#)) en bespreek vooraf of je dit alleen doet of samen met de gedragswetenschapper of de interne contactpersoon. Hoe en wanneer met een leerling gesproken wordt over signalen, vermoedens van kindermishandeling en verdere plannen is afhankelijk van de (ontwikkelings)leeftijd van de leerling en de situatie. De leerling dient informatie te ontvangen die past bij de (ontwikkelings)leeftijd en capaciteiten. Gesprekken met kinderen (< 16 jaar) worden in overleg en met toestemming van ouders gevoerd. Tenzij er veiligheidsoverwegingen zijn om dit niet te doen.

Participatie van kinderen is essentieel. Zij dienen gezien en gehoord te worden door onderwijsmedewerkers die zij vertrouwen. Geef kinderen informatie over het proces, over veilig opgroeien en over hun recht op een eigen mening. Vraag en luister naar de visie van het kind en weeg hun mening mee in de besluitvorming.

Je kunt hierbij gebruik maken van de Drie huizen, de fee en de tovenaar, Words and Pictures, Veilige Huis (Kindertools Signs of Safety).

Zie ook: [Praten met kinderen in 9 vragen & antwoorden](#) (Augeo, Marike van Gemert)

Na deze gesprekken kom je samen met de gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige tot een interpretatie van wat je gezien en gehoord hebt en wat in reactie daarop door ouders en kind verteld is.

Mogelijk zal het bespreken van de signalen ertoe leiden dat er een verklaring volgt die het vermoeden kan wegnemen. Misschien spelen er andere problemen waarvoor je hulp kan bieden.

In een aantal gevallen zal de informatie van kind en ouders het vermoeden niet kunnen wegnemen en zijn verdere stappen noodzakelijk.

In uitzonderlijke situaties kan er voor gekozen worden om niet met ouders en/of leerling in gesprek te gaan, vanwege grote zorgen over de veiligheid van betrokkenen.

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf (bv seksueel misbruik) is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via Veilig Thuis, af te stemmen op de interventies van de politie. Een gesprek met een leerling is geen verhoor, is niet gericht op waarheidsvinding. Gesprekken met slachtoffer of getuige kunnen het leveren van bewijs in een strafzaak namelijk belemmeren. Hoor het verhaal van het kind en geef het erkenning.

Het kan nodig zijn het kind te onderzoeken of te laten onderzoeken. Voorbeelden hiervan zijn een lichamelijk onderzoek door een (vertrouwens)arts of observatie door een pedagoog. Voor dit onderzoek is bij kinderen (< 16 jaar) toestemming van ouders nodig, tenzij het accuut nodig is in verband met de onveiligheid.

- Leg als leerkracht de waarnemingen, zorgen en sterke punten, samen met een gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige, voor aan het kind en de ouders
- Overleg met een collega en een gedragswetenschapper
- Leg overwegingen en afspraken na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode. Door de gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige) en geef de ouders een kopie.

Stap 4.   Wegen van de kindermishandeling of het huiselijk geweld

Maak op basis van alle verzamelde informatie, samen met de gedragswetenschapper en zonedig de Commissie van Begeleiding, een inschatting van het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld, evenals van de ernst en de impact van dit geweld.

Na de eerste 3 stappen beschik je nu over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen, de uitkomsten van het gesprek met ouders en kind en het advies van deskundigen.

4.1   Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van dit protocol een vermoeden van of is er sprake van kindermishandeling en/of huiselijk geweld?

Overweeg of de kindermishandeling of het huiselijk geweld (nog steeds) gaande is of dat er nog steeds sprake is van een vermoeden daarvan.

Nee: afsluiten en vastleggen in dossier

Ja: breng het bevoegd gezag op de hoogte en ga verder met afweging 4.2

Bij twijfel over het risico, de ernst en impact van het geweld of de vervolgacties: raadpleeg altijd Veilig Thuis.

Bij deze reflectie kun je gebruik maken van de Tools Signs of Safety.

Factoren die bij deze afweging een rol spelen zijn:

- de duur of de intensiteit van de mishandeling;
- de (kans op) herhaling;
- de ernst van het lichamelijk of psychisch letsel;
- de eventuele extra kwetsbaarheid van het kind;
- de leeftijd van het kind.

4.2   Heb ik een vermoeden van of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Acute onveiligheid:

- Is er direct fysiek gevaar voor een persoon en is diens veiligheid niet gegarandeerd? Dan heeft hij direct bescherming nodig.
- Is er sprake van een disclosure/onthulling door een slachtoffer? Dit betekent veelal dat een slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Structurele onveiligheid:

- Is er sprake van herhaling of voortduren van een onveilige situatie of geweld?

Nee: ga verder met vraag 5.2.1

Ja of twijfel: Melden bij Veilig Thuis (tel.0800-2000) (5.1). De afwegingen 5.2.1 t/m 5.2.3 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

- Overleg met een collega en een gedragswetenschapper
- Leg de overwegingen kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode; door de gedragsetenschapper).
- De gedragswetenschapper brengt de Commissie van Begeleiding (inclusief regiodirecteur, altijd op de hoogte van deze weging van informatie/inschatting

Stap 5. Beslissen

5.1 Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?

In geval van (vermoeden van) acute of structurele onveiligheid: altijd melden bij Veilig Thuis!

Ook wanneer je inschat dat je mogelijkheden hebt om hulp te bieden of te organiseren. Met deze melding kan Veilig Thuis vroegere, maar ook eventuele toekomstige signalen van betrokkenen combineren ('radarfunctie').

De **gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige** meldt doelgericht en zo feitelijk mogelijk aan Veilig Thuis welke aanwijzingen en signalen hij heeft, welke risico's het kind en eventuele andere kinderen lopen, wat de mening van ouders, kind en evt. andere betrokkenen over de situatie is, en welke stappen hij reeds heeft gezet. Geef duidelijk aan welke informatie eventueel van anderen afkomstig is.

Bespreek de melding bij Veilig Thuis met ouders en kind:

- leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
  - vraag betrokkene uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding;
  - bij bezwaren van betrokkene, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
  - is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de betrokkene of een gezinslid te beschermen;
  - doe een melding indien de bescherming van de betrokkene of zijn gezinslid de doorslag moet geven en informeer de betrokkene over je melding.
-
- Leg de overwegingen, de geraadpleegde personen, te nemen stappen en besluiten kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (in Parnassys, notitie Meldcode; door degene die gemeld heeft (de gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige)).
  - Licht de Commissie van Begeleiding (inclusief regiodirecteur) in.

Overleg vervolgens met Veilig Thuis over de vervolgstappen en de verdeling van verantwoordelijkheden.

De melder bespreekt met Veilig Thuis wat hij, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening, kan doen om de leerling te beschermen en te ondersteunen.

5.2 Is hulp bieden/organiseren (ook) mogelijk?

5.2.1 Ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?

Overweeg binnen de Commissie van Begeleiding of je binnen de mogelijkheden van je beroep, je eigen kennis en/of deskundigheid, de organisatie en persoonlijke omstandigheden voldoende in staat bent om effectieve hulp te bieden of te organiseren om daarmee de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling af te wenden.

Nee: Melden bij Veilig Thuis (tel.0800-2000)

Ja: ga verder met afweging 5.2.2

Na een melding bij Veilig Thuis neemt deze (binnen 5 werkdagen) een besluit en koppelt dat terug naar de melder (gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige). Kijk in overleg met Veilig Thuis welke hulp nodig is en wie wat kan bieden.

Stel in overleg met ouders en kind en eventuele gezinsvoogd een ‘plan van aanpak’ op en volg de effecten

In overleg met ouders en leerling (en eventuele gezinsvoogd) wordt door gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige afgesproken:

- a. welke vervolgstappen noodzakelijk zijn;
- b. hoe de taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de te nemen vervolgstappen worden verdeeld; wie de regie heeft/coördinatie verzorgt.

Betrek het sociale en professionele netwerk van de leerling bij de verdere aanpak. Het is van belang om, in overleg met ouders en kind, afspraken te maken over wat er moet gebeuren, wie welke taken op zich neemt en wie zorg draagt voor de coördinatie. Stel dit vast in de Commissie van Begeleiding. De gedragswetenschapper maakt zonedig een veiligheidsplan.

- Leg de overwegingen, te nemen stappen en besluiten kort en zakelijk vast in het leerlingdossier.(in Parnassys, notitie Meldcode)

5.2.2 Werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Schat in en monitor (door gedragswetenschapper of maatschappelijk deskundige) of de betrokkenen de hulp zoals afgesproken en georganiseerd in de vorige stap aanvaarden en of zij bereid zijn zich actief in te zetten.

Nee: Melden bij Veilig Thuis (tel. 0800-2000)

*Ja: Hulp in gang zetten en een termijn afspreken waarop het effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol en taken heeft. De gedragswetenschapper coördineert.
ga verder met afweging 5.2.3*

- Leg de overwegingen, te nemen stappen en besluiten kort en zakelijk vast in het leerlingdossier.(in Parnassys, notitie Meldcode; door gedragswetenschapper)

5.2.3 Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

Weeg telkens af of de hulp binnen de afgesproken termijn leidt tot resultaten ten aanzien van veiligheid, het welzijn en/of herstel van de direct betrokkenen.

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis (tel.0800-2000)

Ja: Hulp in het onderwijs afsluiten, in overleg met betrokken hulpverleners, met vastgelegde afspraken over het monitoren van de (toekomstige) veiligheid van alle betrokkenen.

- Overleg met een collega en gedragswetenschapper
- Leg de voortgang en effectiviteit kort en zakelijk vast in het leerlingdossier (In Parnassys, notitie Meldcode; door gedragswetenschapper).

6. Evaluatie

Evalueer hoe het een en ander is gegaan

Evaluatie is een regulier onderdeel van de reflectieve praktijk. Bespreek binnen de Commissie van Begeleiding met collega's, gedragswetenschapper en eventueel de aandachtfunctionaris het verloop van het hele traject. Wat kunnen we daarvan leren en hoe kunnen we verbeteringen aanbrengen in het gebruik van dit protocol. Ook de samenwerking met Veilig Thuis is onderdeel van de evaluatie.

Een incidenteel te gebruiken uitgebreide evaluatiemethode is 'Learning Together'.

- Leg de overwegingen en verbeterpunten vast in de notulen/actielijst van de Commissie van Begeleiding ten behoeve van bespreking met de aandachtfunctionarissen kindermishandeling/de Taakgroep Aanpak Kindermishandeling.

